OPENBARING 16
HET UITGIETEN VAN DE ZEVEN SCHALEN MET DE ZEVEN LAATSTE PLAGEN – vervolg

Inhoud

A. Openbaring 16:1-2. Het uitgieten van de eerste schaal....1
B. Openbaring 16:3. Het uitgieten van de tweede schaal....2
C. Openbaring 16:4-7. Het uitgieten van de derde schaal....3
D. Openbaring 16:8-9. Het uitgieten van de vierde schaal....4
E. Openbaring 16:10-11. Het uitgieten van de vijfde schaal....6
F. Openbaring 16:12-16. Het uitgieten van de zesde schaal....7
G. Openbaring 16:17-21. Het uitgieten van de zevende schaal....13

In hoofdstuk 16 beschrijft Johannes wat er gebeurt als de zeven engelen hun schalen uitgieten. Daarmee wordt het Laatste Oordeel tot een einde gebracht.

A. Openbaring 16:1-2. Het uitgieten van de eerste schaal.

16:1 En ik hoorde een luide stem uit de tempel zeggen tegen de zeven engelen: Ga en giet de schalen van de toorn van God uit over de aarde.[1]

Dit is waarschijnlijk de stem van God zelf die daartoe bevel geeft.

16:2 En de eerste ging en goot zijn schaal uit over de aarde (*of: het land*), en er kwam een kwaadaardige en schadelijke zweer bij de mensen die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden.[2]

Soms worden de calamiteiten op de aarde (land) gebruikt als instrumenten voor de uitvoering van Gods oordeel[3]. De eerste schaal correspondeert met de eerste bazuin: *de aarde* wordt getroffen (8:7). In plaats van een derde van de vegetatie te verbranden zoals onder de eerste bazuin, worden nu de bewoners van de aarde die het merkteken van het beest dragen en zijn beeld aanbidden[4] met akelige en pijnlijke zweren getroffen.

De zweren symboliseren waarschijnlijk allerlei pijnlijke ziekten. Soms gebruikt God kwaadaardige en ongeneeslijke zweren of andere ongeneeslijke ziekten om goddeloze mensen te straffen[5]. *Gedurende de hele nieuwtestamentische periode vanaf de eerste komst van Christus tot zijn wederkomst is God bezig om zijn finale oordeel over sommige goddeloze*

[1] Και ηκουσα μεγαλης φωνης εκ του ναου λεγουσης τοις επτα αγγελοις, Υπαγετε (gebiedende wijs, onvoltooid tegenwoordige tijd)
και εκχεετε (gebiedende wijs, onvoltooid tegenwoordige tijd) τας επτα φιαλας του θυμου του θεου εις την γην.

[2] Και απηλθεν ο πρωρος και εξεχεεν την φιαλην αυτου εις την γην. και εγενετο ελκος (το ελκος) (zweer, abces)κακον και πονηρον
επι τους ανθρωπους τους εχοντας το χαραγμα του θηριου και τους προσκυνουντας τη εικονι αυτου.

[3] zie Habakuk 3:5-6

[4] zie 16:11; Exodus 9:9-11

[5] zie Exodus 9:10; Deuteronomium 28:27-28; Handelingen 12:23

mensen die zich niet bekeren uit te voeren. Voor hen is Gods tijd van geduld en genade dan voorbij. Maar voor gelovigen in Christus komen rampzalige ziekten nooit uit de schalen van Gods toorn[6]*. Daarom lezen we ook dat deze plaag alleen mensen treft die het merkteken van het beest dragen.*

Voor Gods volk (christenen) kan een calamiteit een aanvankelijke waarschuwing zijn van God, maar voor goddeloze mensen die zich niet bekeren is dezelfde calamiteit een straf, een definitief oordeel van God. De pijnlijke zweren lijken oordelen te zijn die alleen de niet-christenen op de aarde treffen. De andere calamiteiten treffen alle bewoners van de aarde.

B. Openbaring 16:3. Het uitgieten van de tweede schaal.

16:3 En de tweede engel goot zijn schaal uit in de zee, en die werd bloed, als van een dode. En elk levend wezen in de zee stierf.[7]

Soms worden de calamiteiten die de zee treffen gebruikt als instrumenten om te straffen[8]. De tweede schaal correspondeert met de tweede bazuin: het treft *de zee*, maar in plaats van een derde van de zee te veranderen in bloed en een derde van de bewoners van de zee te doden, verandert deze calamiteit de zee in bloed als van een dode, dat wil zeggen gestold en stinkend bloed en doodt alle bewoners in de zee. Hoewel dit symbool gegrond is in de oudtestamentische geschiedenis, wordt de zee telkens weer gebruikt als Gods instrument om te straffen.

Gedurende de hele nieuwtestamentische periode zijn deze calamiteiten in de zee enerzijds waarschuwingen voor mensen om zich te bekeren of anderzijds een beslissend middel om goddeloze mensen die zich niet bekeren in de hel te werpen.

C. Openbaring 16:4-7. Het uitgieten van de derde schaal.

16:4 En de derde engel goot zijn schaal uit in de rivieren en de waterbronnen, en het *water* werd bloed.[9]

Soms worden de calamiteiten van rivieren en waterbronnen gebruikt als instrumenten waarmee God mensen straft[10]. De derde schaal correspondeert met de derde bazuin: het treft *de rivieren en waterbronnen* (8:10-11), maar in plaats van alle water bitter te maken, verandert het drinkwater in bloed[11].

---

[6] Romeinen 8:28; Johannes 9:3; 11:4

[7] Και ο δευτερος εξεχεεν την φιαλην αυτου εις την θαλασσαν. και εγενετο αιμα ως νεκρου, και πασα ψυχη ζωης απεθανον
(>αποθνησκω)(aoristus actief), τα εν τη θαλασση

[8] zie Exodus 15:1; Psalm 48:8; 78:53; Jona 1:4,5,11; Habakuk 3:15

[9] Και ο τριτος εξεχεεν την φιαλην αυτου εις τους ποταμους και τας πηγας των υδατων. Και εγενετο αιμα.

[10] zie Genesis 6:5,17; 7:11; 1 Koningen 17:1; 18:5; Lukas 4:25; Habakuk 3:9-10

[11] zie Exodus 7:17-21

In dit visioen hebben de bewoners van de aarde geen drinkwater meer[12]. Gedurende de hele nieuwtestamentische periode zijn calamiteiten die het drinkwater treffen enerzijds waarschuwingen voor mensen om zich te bekeren of anderzijds middelen om goddeloze mensen die zich niet bekeren in de hel te werpen.

16:5 En ik hoorde de engel van de wateren zeggen: U bent rechtvaardig (*in deze oordelen*), Heere, die is en die was,[13] de heilige, dat U dit oordeel geveld hebt.[14]

16:6 Aangezien zij het bloed van de heiligen en van de profeten vergoten hebben, hebt U hun ook bloed te drinken gegeven, want zij verdienen het.[15]

In de Joodse apocalyptische geschriften wordt gesproken over engelen die macht over een of ander terrein van de natuur hebben. In de Bijbel wordt gesproken over engelen die macht hebben over winden (zie 7:1). Er wordt ook gesproken over een engel die macht heeft over het vuur (zie 14:18) en over een engel die macht heeft over de wateren (16:5).

Bovenstaande engel verkondigt dat God rechtvaardig is in al zijn oordelen. Ook na de uitvoering van dit laatste oordeel zullen alle gelovigen ook beamen dat God rechtvaardig is in al zijn oordelen (15:2-4). God handelt in overeenstemming met wat zijn heiligheid en gerechtigheid vereisen.

God is “de Een die is en die was”, dat wil zeggen Hij is de Eeuwige Onveranderlijke. In Openbaring 1:4 staat nog: “en die komt”. Die woorden staan nu echter niet in de Griekse grondtekst, omdat God al tot zijn laatste oordeel gekomen is!

De engel verkondigt God als de Enige Heilige (zie 15:4), de Volmaakte, die altijd van alle kwaad gescheiden is en altijd handelt in overeenstemming met zijn goddelijke standaarden. Gods laatste oordeel voor alle mensen zal daarom volkomen rechtvaardig en billijk zijn. De wereld heeft de heiligen (christenen) (zie 14:12) en de profeten (predikers)[16], die Gods Woord hebben verkondigd (zie 10:11) vervolgd. Zij hebben geprobeerd hen te doden en hebben hen gedood (zie 6:9-11; 11:7; 17:6). En nu heeft God hen bloed te drinken gegeven, want zij verdienen het, om zo hun bloeddorstigheid te verzadigen en hun afschuwelijke daden als weerzinwekkend te ervaren!

16:7 En ik hoorde (*een ander*) bij het altaar vandaan zeggen: Ja Heere, almachtige God! Uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig.[17]

Volgens de HSV geeft een ander bij het altaar antwoord. Het vijfde zegel openbaart dat er zielen onder het brandofferaltaar zijn. Zij zijn de zielen/geesten van gelovigen die

---

[12] zie Exodus 7:24

[13] HSV: “en die zal zijn”. Deze woorden komen niet voor in de Griekse grondtekst.

[14] και ηκουσα του αγγελου των υδατων λεγοντος, Δικαιος ει (>ειμι), ο ων (>ειμι)(deelwoord, onvoltooid tegenwoordige tijd, actief) και
ο ην (>ειμι)(onvoltooid verleden tijd) ο οσιος (>-ος-α-ον)(heilig), οτι ταυτα εκρινας (>κρινω)(aoristus actief)(oordelen)

[15] οτι αιμα αγιων και προφητων εξεχεαν (aoristus actief), και αιμα αυτοις (δ)εδωκας (>διδωμι)(voltooid tegenwoordige tijd/ aoristus tijd)
πιειν (>πινω)(aoristus infinitief)(te drinken), αξιοι εισιν.

[16] Mattheüs 5:11-12

[17]
και ηκουσα του θυσιαστηριου λεγοντος, Ναι, κυριε ο θεος ο παντοκρατωρ, αληθιναι και δικαιαι αι κρισ εις σου.

afgeslacht werden ter wille van Gods Woord en hun getuigenis over Jezus (6:9-11). Deze zielen geven nu een positief antwoord op de lofprijzing van de engel: “Ja, Heere!” (Amen). God heeft zijn belofte gehouden en het vergoten bloed van de martelaren vergolden. Daarom verkondigen ook de zielen van gelovigen in de hemel: “Uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig”.

D. Openbaring 16:8-9. Het uitgieten van de vierde schaal.

16:8 En de vierde engel goot zijn schaal uit over de zon, en haar werd *macht* gegeven de mensen te verzengen met vuur.[18]

16:9 En de mensen werden verzengd door grote hitte. Maar zij lasterden de Naam van God, die macht heeft over deze plagen, en zij bekeerden zich niet om Hem eer te geven.[19]

Hier gebruikt God de zon om mensen te straffen opdat zij zich bekeren[20]. De vierde schaal correspondeert met de vierde bazuin: hij treft *de zon* (8:12). Bij de vierde bazuin wordt het licht van de zon gedeeltelijk verduisterd. Hier bij de vierde schaal treft de verzengende hitte van de zon de aarde.

In dit visioen is de zon het gewillige instrument in de handen van God. God geeft de zon macht om mensen met vuur, dat wil zeggen met de intense hitte van de zon te verzengen. De zon is als een rooster of oven. De zon vernietigt hen niet, maar wel al het andere[21].

In plaats van zich te bekeren, gaan de mensen God lasteren of vervloeken (zie 13:6)[22]. De ‘Naam’ van God vertegenwoordigt Hem zoals Hij zich in de Bijbel geopenbaard heeft. De God van de Bijbel kan dus nooit met de goden van andere wereldgodsdiensten gelijkgesteld worden! Hoewel deze mensen bij de wederkomst van Christus op hun knieën zullen vallen om Christus te erkennen (te belijden) als Heer[23] onderwerpen zij zich niet aan Hem die de macht heeft over deze plagen en geven zij Hem geen eer. Ook vóór die tijd al niet[24].

De oordelen/straffen van God brengen mensen dus niet tot bekering! Zij zien niet en kunnen niet inzien dat *Gods oordelen een goed doel hebben, namelijk, dat God hen door deze oordelen tot bekering roept (zie 9:20-21) en hen van de eeuwige dood (de hel) wil bewaren.*

---

[18] Και ο τεταρτος εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον ηλιον. και εδοθη αυτω καυματισαι τους ανθρωπουςεν πυρι

[19] και εκαυματισθησαν (>καυματιζω)(aoristus passief)(verzengen) οι ανθρωποι καυμα (το καυμα-ατος)(hitte) μεγα,
και εβλασφημησαν (>βλασφημεω)(aoristus actief) το ονομα του θεου του εχοντος (deelwoord, onvoltooid tegenwoordige tijd) την
εξουσιαν επι τας πληγας ταυτας, και ου μετενοησαν (>μετανοεω)(aoristus actief) δουναι (>διδωμι)(aoristus infinitief) αυτω δοξαν.

[20] Deuteronomium 28:22-24; Habakuk 3:11; Maleachi 4:1

[21] Denk aan de verschrikkelijke bosbranden in Australië, Californië en Portugal.

[22] Jesaja 8:21

[23] zie Filippenzen 2:9-11

[24] Romeinen 1:18-23

"Als wij geoordeeld worden, worden wij door de Heere bestraft, opdat wij niet met de wereld veroordeeld zouden worden[25]*."*

Dit oordeel van God heeft niet het resultaat dat mensen Hem gaan eren, zoals de bedoeling is (zie 11:13; 14:7). De ongelovigen volharden in hun afwijzing van God. De oordelen openbaren hoe verderfelijk de natuurlijke mens is in Gods ogen. Gedurende de hele nieuwtestamentische periode zijn deze calamiteiten enerzijds waarschuwingen voor mensen om zich te bekeren en anderzijds beslissende (finale) middelen om de goddeloze mensen die zich niet bekeren te straffen[26].

E. Openbaring 16:10-11. Het uitgieten van de vijfde schaal.

16:10 En de vijfde engel goot zijn schaal uit over de troon van het beest en zijn koninkrijk werd verduisterd. En zij beten op hun tong van pijn.[27]

Hier wordt de toorn van God over de troon van het beest uitgegoten. De vijfde schaal correspondeert met de vijfde bazuin: hij treft de troon van *het beest* en de afgrond van het beest (9:1-12).

Het beest (uit de zee) vertegenwoordigt de antichristelijke regeringen van de satan met zijn vervolgingen. Hij regeert vooral door middel van de grote wereldrijken met hun koningen die elkaar opvolgen. In de tegenwoordige tijd symboliseert de troon van het beest (zie 2:13; 13:20) de grote hoofdsteden van dergelijke antichristelijke regeringen, met hun antichristelijke heersers en cultuur, bijvoorbeeld 'de bloedstad Ninevé'[28]. In de laatste dagen symboliseert de troon van het beest het laatste antichristelijke rijk in de wereldgeschiedenis. Hier giet God zijn oordelen uit over dat rijk. Wanneer Assyrië, Babylon en Rome vallen, stort de hele goddeloze wereld in (zie 17:9-11). Dan verliezen de heersers de moed en worden desperaat.

Hun koninkrijk wordt in duisternis gestort. Dit is meer dan een fysieke duisternis zoals Egypte overkwam[29]. De antichristelijke wereld wordt in grote verwarring en somberheid gedompeld, waarschijnlijk door de *onophoudelijke leugens*, *schending van mensenrechten*, *corruptie* en *oorlogen*. Het koninkrijk van het beest wordt gekenmerkt door duisternis in denken en geest, door onkunde in morele en geestelijke zaken en door aardse en demonische vijandschap tegen de God van de Bijbel en zijn zaak[30]. Denk aan de enorme calamiteiten in de fysieke en sociale wereld, in de landbouw en industrie, in de handel en zakenwereld, in de politiek en militaire aangelegenheden, enz.

---

[25] 1 Korinthe 11:32

[26] aanvankelijk in de hel op deze aarde en uiteindelijk in de hel zelf te werpen

[27] Και ο πεμπτος εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον θρονον του θηριου. και εγενετο η βασιλεια αυτου εσκοτωμενη (>σκοτοω)(deelwoord, voltooid tegenwoordige tijd)(verduisteren), και εμασωντο (>μασαομαι)(onvoltooid verleden tijd) (op tong bijten) τας γλωσσας (η γλωσσα -ης)(tong) αυτων εκ του πονου (ο πονος) (pijn).

[28] zie Nahum 3:1-4

[29] zie Exodus 10:21-23; Jesaja 8:22; Openbaring 8:12

[30] zie Mattheüs 4:16; Johannes 1:5; 12:35; Efeze 4:17-19; 1 Johannes 1:5; 2:11

Dit alles gaat gepaard met heel veel ellende. De omstandigheden zijn zo pijnlijk dat mensen op hun tong bijten. Waarschijnlijk worden de aanhangers van het beest lichamelijk en geestelijk door demonische machten gekweld (zie 9:1-11). Niet-christenen denken dat het moeilijk is om een christen te zijn en om in het Koninkrijk van God te leven. Maar dit visioen openbaart dat precies het tegengestelde waar is: het is veel moeilijker om een niet-christen te zijn en om in het koninkrijk van het beest te leven[31]!

16:11 En zij lasterden de God van de hemel vanwege hun pijn en vanwege hun zweren, maar zij bekeerden zich niet van hun werken (zie 16:9; 9:20-21).[32]

Ook deze schaal van Gods toorn brengt geen bekering teweeg, maar veroorzaakt dat mensen juist nog meer gaan zondigen! Dat doen zij omdat ze gepijnigd worden. Zij weten dat de God van de hemel bestaat en dat Hij machtig is.

Zij bemerken Gods bestaan vanuit de natuur en vanuit hun eigen hart[33]. En toch haten en onteren zij Hem. *Ook voor antichristelijke regeringen, steden en culturen komt er een tijd waarin Gods geduld en genade tot een einde komt en Hij zijn finale oordeel over hen uitstort*. Hoe God dat doet, wordt niet gespecificeerd.

Sommige mensen denken dat het lijden in de hel zal leiden tot bekering en herstel van de goddeloze mensen. Maar dat is een valse hoop, omdat we hier en elders zien dat mensen op Gods straffen (9:20-21; 16:9-11) reageren door hun harten nog meer te verharden en God nog meer te lasteren. Hun zonde en tegenstand tegen bekering houden niet op, en daarom duurt hun bestraffing ook een eeuwigheid[34].

F. Openbaring 16:12-16. Het uitgieten van de zesde schaal.

16:12 En de zesde engel goot zijn schaal uit over de grote rivier, de Eufraat. En haar water droogde op, zodat de weg gereedgemaakt werd voor de koningen uit *de richting* waar de zon opgaat.[35]

Hier wordt Gods toorn uitgegoten over de rivier de Eufraat. Dat ontketent strijd tegen de Kerk waarbij Satan en zijn trawanten het onderspit delven. In de finale oorlog aan het einde van de hele nieuwtestamentische periode[36] worden zij verslagen en blijven zij voor eeuwig verslagen. De zesde schaal correspondeert met de zesde bazuin: ze treffen beiden *de rivier de Eufraat*. Voorheen waren er overal oorlogen in de wereld (zie 9:13-21), maar in het eindoordeel is er één wereldoorlog tussen het Koninkrijk van God en dat van de Boze.

---

[31] zie Kolossenzen 1:13; Jesaja 57:20-21

[32] και εβλασφημησαν (aoristus actief) τον θεον του ουρανου εκ των πονων αυτων και εκ των ελκων, και ου μετενοησαν (aoristus actief) εκ των εργων αυτων.

[33] Romeinen 1:19-20; Romeinen 2:14-15

[34] Mattheüs 25:41,46; Markus 9:47-48; 2 Thessalonicenzen 1:9

[35] και ο εκτος εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον ποταμον τον μεγαν τον Ευφρατην. και εξηρανθη (>ξηραινω)(aoristus passief)(opdrogen) το υδωρ αυτου , ινα ετοιμασθη (>ετοιμαζω)(aanvoegende wijs, aoristus passief)(voorbereiden, gereedmaken) η οδος των βασιλεων των απο ανατολης (opgang) ηλιου.

[36] De slag van Armageddon (Openbaring 16:14-16) of van Gog en Magog (Openbaring 20:8-10).

De rivier de Eufraat vormt de grens van de tuin/paradijs in Eden[37]. Het vormt ook de grens van het Beloofde Land[38]. De volken die aan de overzijde van de rivier de Eufraat woonden werden beschouwd als de vijanden van het volk van God[39]. Dus de rivier de Eufraat werd beschouwd als de scheiding tussen Gods volk dat in het Beloofde Land woonde en onbekende vijandige volken die daarbuiten woonden.

De hindernissen die de vijanden van God verhinderden de finale aanval uit te voeren werden weggenomen (vergelijk: de loslating van de satan) (20:3b).

De koningen uit het oosten zijn een symbolische verwijzing naar de vijanden van Gods volk. Gedurende de oudtestamentische periode werden zij altijd vanuit het oosten, waar de rivier de Eufraat ligt, via het noorden verwacht[40]. Zo vielen de Arameeërs (Syriërs), de Assyriërs, de Babyloniërs, de Meden en de Perzen en uiteindelijk de Seleuciden (de Syriërs) het land van Gods volk binnen. Hun legers waren erg groot (zie 9:14-16). Deze legers uit het oosten worden symbolisch 'Gog en Magog' genoemd (zie 19:17-19; 20:7-9)[41].

Gedurende de eerste eeuw n.C. vreesden de inwoners van Rome de Parten die aan de overzijde van de rivier de Eufraat woonden. Er was zelfs een populair bijgeloof dat de wrede keizer Nero zou herleven en de Parten tegen Rome zou leiden. Maar dat zou een veldslag tussen twee niet-christelijke machten geweest zijn, terwijl Openbaring spreekt over een veldslag (oorlog) tussen een niet-christelijke macht en de Christelijke Kerk. In dit visioen zijn de koningen die aan de overzijde van de rivier de Eufraat wonen een symbool van de antichristelijke machten die de Kerk aanvallen en vervolgen gedurende de hele nieuwtestamentische periode en vooral tegen het einde van de geschiedenis.

16:13 En ik zag uit de bek van de draak, uit de bek van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten *komen*, als kikvorsen.[42]

Deze onreine geesten leken op kikvorsen[43] als aanduiding van hun afstotelijke, afschuwelijke en walgelijke aard en invloed. In een aantal godsdiensten van die tijd belichaamden kikvorsen het kwaad. Ook in Openbaring belichamen kikvorsen demonen uit de hel. *Hoewel het beest en de valse profeet mensen zijn, worden zij vanuit de hel geïnspireerd en beheerst*. Zij kunnen tekenen (wonderen) doen die gewone mensen niet kunnen. Met hun tekenen misleiden zij mensen (13:13)[44]. Evenals een boze geest (demon) koning Achab misleidde om oorlog tegen de Arameërs te voeren[45], zo verzamelen deze boze geesten de koningen van de wereld voor de oorlog van de grote dag van de almachtige God.

---

[37] Genesis 2:14
[38] Genesis 15:18; 2 Samuël 8:3
[39] 2 Koningen 24:7
[40] zie Jeremia 46:6
[41] Ezechiël 38-39, vooral Ezechiël 38:18-22; 39:4-6,17-20
[42]
Και ειδον εκ του στοματος του δρακοντος και εκ του στοματος του θηριου και εκ του στοματος του ψε υδοπροφητου πνευματα τρια
ακαθαρτα ως βατραχοι (ο βατραχος)(kikvors).
[43] Exodus 8:1-15
[44] 2 Thessalonicenzen 2:9
[45] 1 Koningen 22:19-2

- De eerste onreine geest kwam uit de mond van de draak (de satan). Hij beïnvloedt de gedachten en daden van mensen op onzichtbare wijze.
- De tweede onreine geest kwam uit de mond van het beest. Hij vertegenwoordigt de antichristelijke regeringen vooral de koningen van grote wereldrijken die elkaar opvolgen gedurende de hele nieuwtestamentische periode. Het beest vertegenwoordigt alle wereldrijken met hun heersers als één monsterachtig beest (13:2)[46] en als de laatste antichrist. Hij beïnvloedt de gedachten en daden van mensen door middel van wrede politieke partijen, instellingen en vooral leugens[47].
- De derde onreine geest kwam uit de mond van de valse profeet. De valse profeet vertegenwoordigt de antichristelijke kennis met de verschillende manieren waarop zij misleiden, vooral door middel van de valse godsdiensten, ideologieën, filosofieën en wetenschap[48].

Samen vormen deze drie onreine geesten de satanische, helse en kwaadaardige ideeën, plannen, ontwerpen, projecten, methoden en ondernemingen die in de hel verzonnen worden en vanuit de hel de sfeer van gedachten en handelen van mensen in volken beïnvloeden.

16:14 *Dit* zijn namelijk de geesten van de demonen, die tekenen doen *en* die uitgaan naar de koningen van de aarde en van de hele wereld, om hen te verzamelen voor de oorlog van de grote dag van de almachtige God.[49]

Christus openbaart de volgende waarheid: *wanneer de koningen van de aarde zich verzamelen om de Kerk te onderdrukken en te vervolgen, worden zij geïnspireerd vanuit de hel*. Deze drie onreine geesten zijn de directe oorzaak van de misleiding van de mensheid (zie 12:9) en voor het verzamelen van mensen in een beweging (zie 3:10) die uitloopt op de laatste oorlog (zie 16:14,16; 19:19; 20:8). Zowel het Oude Testament[50] als het Nieuwe Testament[51] spreken over deze dag als de verschrikkelijke 'Dag van de HEERE', omdat de almachtige God dan zijn heerlijkheid en macht zal openbaren en zijn vijanden zullen sidderen.

16:15 Zie, Ik kom als een dief. Zalig hij die *voortdurend* waakzaam is en op zijn kleren acht geeft, zodat hij niet *voortdurend* naakt zal rondlopen en men zijn schaamte *niet* zal zien.[52]

---

[46] zie Daniël 7:2-8,17

[47] Denk in het jaar 2020 aan de dictators op het politieke terrein.

[48] Denk in het jaar 2020 aan de terroristen op godsdienstig terrein.

[49] εισιν γαρ πνευματα δαιμονιων ποιουντα σημεια, α εκπορευεται (>εκπορευομαι)(uitgaan van/pour out) επι τους βασιλεις της οικουμενης ολης, συναγαγειν (>συναγω)(aoristus infinitief) αυτους εις τον πολεμον της ημερας της μεγαλης του θεου του παντοκρατορος.

[50] zie Joël 2:11,31; 3:2,12-16; Zacharia 14:2

[51] zie 2 Thessalonicenzen 2:8

[52] Ιδου ερχομαι ως κλεπτης. μακαριος ο γρηγορων (>γρηγορεω)(onvoltooid tegenwoordige tijd)(waakzaam zijn) και τηρων (τηρεω)(onvoltooid tegenwoordige tijd)(bewaren, acht geven op) τα ιματια αυτου, ινα μη γυμνος (naakt) περιπατη (>περιπατεω)(aanvoegende wijs, onvoltooid tegenwoordige tijd) και βλεπωσιν (aanvoegende wijs, onvoltooid tegenwoordige tijd) την ασχημοσυνην (schaamte, geslachtsorganen) αυτου.

Wanneer deze gebeurtenissen plaatsvinden, zal het ook voor de christenen een verschrikkelijke tijd zijn. Daarom spoort Christus hen aan te volharden en trouw te blijven. Wanneer de laatste antichrist de koningen van de volken bijeenbrengt voor de laatste oorlog is de wederkomst van Christus nabij.

En toch kan niemand de datum van die dag voorspellen. Christus zal komen als een dief in de nacht (3:3)[53], dat wil zeggen voor zowel christenen als niet-christenen *plotseling en onverwacht*! Terwijl de boze wereld maar doorgaat als altijd, volkomen onvoorbereid voor wat er gaat gebeuren[54] en christenen verdrukt en vervolgd worden, zal Christus plotseling en onverwacht verschijnen en zijn vijanden tenietdoen[55].

Christenen worden aangespoord om wakker en voortdurend alert te blijven[56]. Zij moeten de wederkomst van Christus echt verwachten en gereed zijn om Hem te ontmoeten. Veel mensen houden helemaal geen rekening met de wederkomst van Christus. Zij denken dat de Kerk heeft afgedaan (zie 11:7; 13:7) en dat Jezus Christus slechts geschiedenis is. De Bijbel is voor hen een gewoon boek geworden.

Maar christenen mogen beter weten. Jezus komt eraan en zij kunnen zich gereedmaken voor een ontmoeting met Hem, evenals Israël zich gereed moest maken voor zijn exodus[57]. Maar de werkwoorden 'waakzaam zijn' en 'acht geven op' verwijzen waarschijnlijk naar meer dan alleen gereed zijn voor de wederkomst. Het is een verwijzing naar actief volharden in het leven door de Geest tot het einde toe!

Niet-christenen hebben nog steeds hun oude kleren aan[58]. Zij bezitten niet de gerechtigheid van Christus, leven nog steeds als natuurlijke mensen. Zij keuren het leven zonder God goed en bevorderen dat.

Maar christenen hebben de nieuwe kleren aangedaan die Christus hun heeft gegeven[59]. Zij hebben zich met de gerechtigheid van Christus bekleed[60]. Alles wat Hij voor hen heeft verworven, mogen zij aannemen en zich eigen maken[61]. Het is belangrijk dat gelovigen hun gerechtigheid en heiligheid onbevlekt bewaren. Zij moeten niet toelaten dat de materialistische, goddeloze en onrechtvaardige wereld hen naar beneden trekt in hun manier van leven (zie 3:17-18). Zij hebben hun kleren toch gewassen in het bloed van het Lam (7:14); al hun zonden zijn vergeven en zij blijven voor eeuwig rechtvaardig. *Christenen mogen ervan verzekerd blijven dat Christus bij machte is hun pand te bewaren tot die Dag*[62]. Het pand is wat zij aan Christus toevertrouwd hebben, namelijk: zichzelf en hun verlossing. Oprechte christenen moeten volharden en zullen dat ook doen[63]! Wat zij van Christus ontvangen hebben gaat alles te boven. Dat willen zij nooit kwijtraken.

---

[53] zie Mattheüs 24:42-44; 1 Thessalonicenzen 5:2; 2 Petrus 3:10
[54] Mattheüs 24:36-39
[55] zie Habakuk 3:11-13; Mattheüs 24:29-31; 2 Thessalonicenzen 1:7-9; 2:8
[56] Mattheüs 24:42
[57] zie Exodus 12:11
[58] Efeze 4:22; Kolossenzen 3:5-9
[59] Efeze 4:24; Kolossenzen 3:10-17
[60] Romeinen 13:14; Galaten 3:27; Efeze 4:24
[61] Engels: the righteousness of Christ is *imputed and imparted* to them!
[62] 2 Timotheüs 1:12
[63] Filippenzen 1:6

16:16 En hij verzamelde hen op de plaats die in het Hebreeuws Armageddon wordt genoemd.[64]

Het woord 'Armageddon' betekent letterlijk: 'de berg of het berglandschap van Megiddo'. Dit is niet een letterlijke plaats, omdat er geen berg in de onmiddellijke omgeving van Megiddo ligt! Het woord 'berg van Megiddo' is een symbool voor de plaats waar de boze machten van de wereld zich verzamelen, evenals het woord 'berg van Sion' (zie 14:1) een symbool is voor de plaats waar Gods volk zich verzamelt.

Megiddo was de plaats waar Israël er niet in slaagde de Kanaänieten te verdrijven[65]. Het is de plaats van calamiteiten en rampen, waar hun geliefde koning Josia door koning Neco van Egypte verslagen werd[66] en waar Barak en Debora de onderdrukker van Israël versloegen[67]. De Kanaänitische koning Jabin had Israël twintig jaren lang met wreedheid onderdrukt[68] en zijn soldaten hebben de landerijen en oogsten van de Israëlieten geplunderd. De terroristen waren zo veel in getal dat de Israëlieten zich schuilhielden in grotten en bang waren de weg op te gaan[69]. Zij waren volkomen hulpeloos en konden hun belagers niet verdrijven, omdat de Kanaänieten 900 ijzeren strijdwagens hadden[70], terwijl Israël geen enkele speer of schild bezat[71]. De situatie voor Israël was uiterst desperaat. De profetes Debora geloofde dat God hun onderdrukkers zou verslaan[72]. De veldslag werd in Megiddo geleverd![73] Daar heeft God de vijanden van Israël verslagen[74]! Daarom werd die plaats *een symbool voor de plaats van oorlog en de overwinning van God*.

Zo werd Megiddo het symbool voor elke veldslag en elke oorlog waarin, als de nood het hoogst is, God plotseling en onverwacht in het belang van zijn benauwde volk optreedt en de vijand verslaat. Dit is een nieuwtestamentische profetie over de verpletterende nederlaag van de goddeloze en onrechtvaardige wereldmachten die dreigen de Christelijke Kerk te vernietigen gedurende de nieuwtestamentische periode en uiteindelijk in de laatste oorlog in de menselijke geschiedenis. Het is 'de slag van Armageddon' bij de wederkomst van Christus (zie 16:14,16; 19:19; 20:8). De laatste oorlog valt samen met het laatste gedeelte van de korte periode van de grote verdrukking aan het einde van de wereldgeschiedenis (11:7-11)[75]. Wanneer het koninkrijk van de wereld onder het leiderschap van de satan, het beest en de valse profeet zich verzamelt tegen de Kerk voor de laatste oorlog, dan is de nood het hoogst. Wanneer Gods volk van alle kanten belaagd wordt en om hulp schreeuwt, zal Christus plotseling en dramatisch verschijnen om zijn volk te verlossen. Die laatste grote verdrukking en oorlog die beëindigd wordt met de verschijning van Christus, wordt symbolisch 'Armageddon' genoemd. Daarom

[64] και συναγωγεν αυτους εις τον τοπον τον καλουμενον Εβραιστι Αρμαγεδων.
[65] Richteren 1:27
[66] 2 Koningen 23:29; 2 Kronieken 35:20-25; Zacharia 12:11
[67] Richteren 5:19-20
[68] Richteren 4:3
[69] Richteren 5:6-7
[70] Richteren 4:3
[71] Richteren 5:8
[72] Richteren 4:14
[73] Richteren 4:13-15
[74] Richteren 5:19-20
[75] zie Mattheüs 24:21-28)

vertegenwoordigt de zesde schaal Armageddon en de zevende schaal de laatste oordeelsdag bij de wederkomst van Christus.

G. Openbaring 16:17-21. Het uitgieten van de zevende schaal.

16:17 En de zevende engel goot zijn schaal uit over de lucht. En er klonk een luide stem uit de tempel in de hemel, vanaf de troon, die zei: Het is geschied.[76]

De voltooiing van Gods oordeel zal plaatsvinden op de laatste oordeelsdag. De zevende schaal correspondeert met de zevende bazuin en symboliseert:

- de wederkomst van Christus
- de ineenstorting van het koninkrijk van de wereld
- de vernietiging van de tegenwoordige aarde
- de laatste oordeelsdag
- het begin van de laatste fase van de ontwikkeling van het eeuwige Koninkrijk van God (11:15,18; 16:17-21)[77].

De val van Babylon (hoofdstuk 18) zal een verpletterende slag zijn voor mensen die het merkteken van het beest dragen. Alles zal ineenstorten. Alles wat tot nu toe voordeel bracht en zondig plezier gaf zal verdwijnen.

Wanneer de lucht getroffen wordt, houdt al wat leeft op met ademen. Met het uitgieten van deze schaal wordt het einde van deze tegenwoordige aarde en het einde van de menselijke geschiedenis bereikt.

De luide stem uit de hemelse tempel komt van God zelf: “Het is geschied” (Het is gebeurd. Het heeft plaatsgevonden)”

- Tijdens de eerste komst van Jezus Christus zei Hij aan het kruis: “Het is volbracht”![78]. Jezus Christus heeft voor eeuwig en altijd *alles wat nodig was voor verlossing volbracht*!
- Bij zijn wederkomst zal Hij zeggen: “Het is geschied”![79] (16:17). Dan zal *alles wat nodig is voor het oordeel* ook voltooid zijn! Alles wat er in de menselijke geschiedenis had moeten gebeuren is in vervulling gegaan. Gods eeuwige plan met betrekking tot deze tegenwoordige wereld is bereikt. De eeuwige staat is begonnen!

16:18 En er kwamen stemmen, donderslagen en bliksemstralen. En er kwam een grote aardbeving, zo een als er niet is geweest sinds er mensen op de aarde geweest zijn: zo'n aardbeving, zo groot![80]

---

[76] Και ο εβδομος εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον αερα (ο αηρ -ερος). και εξηλθεν φωνη μεγαλη εκ του ναου απο του θρονουλεγουσα, Γεγονεν (>γινομαι)(voltooid tegenwoordige tijd).

[77] Mattheüs 25:34

[78] Johannes 19:30. Τετελεσται (> τελεω)

[79] Openbaring 16:17. Γεγονεν (>γινομαι)

[80] και εγενοντο αστραπαι και φωναι και βρονται, και σεισμος εγενετο μεγας οιος ουκ εγενετο αφ ου ανθρωπος εγενετο
επι της γης τηλικουτος (τηλικουτος-αυτη-ουτο) (zo groot) σεισμος ουτω (zo, op deze manier) μεγας.

Dit zijn de tekenen van de majestueuze verschijning (4:5) van de Heer Jezus Christus bij zijn wederkomst (zie 6:12; 8:5; 11:13,19)[81].

Het tegenwoordige universum inclusief de aarde zal ineenstorten. De grote aardbeving zal de bergen doen wankelen en de eilanden doen wegzinken op de grote dag wanneer de toorn van God en van het Lam losbarst (6:12-17). De hele aarde zal als een kaartenhuis ineenstorten.

- De aardbeving bij de eerste komst van Christus heeft graven opengebroken en dode mensen *tijdelijk* uit de dood opgewekt[82].
- Maar de aardbeving bij de wederkomst van Christus zal de graven van alle mensen *permanent* openbreken en alle doden zullen opstaan (zie 20:11-13) [83].

16:19 En de grote stad viel in drie stukken uiteen en de steden van de heidenvolken stortten *voor eens en voor altijd* in. En het grote Babylon kwam bij God in gedachtenis, en Hij gaf haar de drinkbeker met de wijn van zijn grimmige toorn.[84]

Babylon vertegenwoordigt de antichristelijke wereld van de satan met al haar verleidingen, vooral in industrie en handel, zaken en financiën, onderwijs en rechtsgeleerdheid, luxe leven en plezier, kunst en sport, enz. Het staat voor *de antichristelijke cultuur* van de satan verbonden aan de antichristelijke wereldrijken gedurende de hele nieuwtestamentische periode. Het vertegenwoordigt het centrum van het antichristelijke koninkrijk door de eeuwen heen. Deze grote stad viel in drie stukken uiteen en daarmee viel de stad in puin.

Zo vertegenwoordigen de steden van de volken hier dergelijke culturen die ook zullen ineenstorten. Dit is een beeld van de totale ineenstorting van de antichristelijke wereld met haar antichristelijke cultuur en verleidingen. Het is een beeld van de laatste oordeelsdag en de vernietiging van de tegenwoordige wereld.

Het boek Openbaring is geen beschrijving van de geschiedenis van de eerste eeuw n.C. in de vorm van een quasi-profetie, omdat deze gebeurtenissen nooit in de historische stad van Rome hebben plaatsgevonden. Anders zou het boek Openbaring geen betekenis hebben voor latere tijden.

God is de zonden van Babylon niet vergeten. Hij bracht haar tot zijn uiteindelijke oordeel, de verdoemenis, vanwege al haar wandaden. En God voerde haar verdiende straf ten volle uit door haar te laten drinken uit de beker gevuld met zijn grimmige toorn (14:10; 19:15). Gods woede gecombineerd met Gods toorn is het ergste wat iemand kan overkomen. Gods verbolgenheid is lang ingehouden totdat zij uiteindelijk losbarst. Ook

---

[81] Mattheüs 24:27

[82] Mattheüs 27:51-52

[83] zie Johannes 5:28-29; Handelingen 24:15;

[84] και εγενετο η πολις η μεγαλη εις τρια μερη (το μερος)(deel), και αι πολεις των εθνων επεσαν (<πιπτ ω)(aoristusactief). Και Βαβυλων
η μεγαλη εμνησθη (>μιμνησκω)(aoristus passief)(in gedachtenis/herinnering brengen) ενωπιον του θεου δουναι (>διδωμι)(aoristus infinitief) αυτη το ποτηριον του οινου του θυμου της οργης αυτου.

hier is Gods woede volkomen beheerst want zij is gepland voor een bepaald tijdstip. Hoe God Babylon oordeelt wordt in het volgende visioen (hoofdstuk 18) uitgelegd.

16:20 En alle eilanden zijn op de vlucht geslagen, en bergen waren er niet *meer* te vinden (6:14).[85]

De profetie van Jesaja over de afvlakking van de bergen en het opvullen van de valleien om een weg voor de HEERE te bereiden[86] wordt nu in de eindtijd in apocalyptische proporties uitgevoerd[87]. De hele aarde stort ineen en verandert van aanzien. De bevrijding van de huidige schepping van haar slavernij aan het verderf[88] is aangebroken.

De Dag van de Heer komt als een dief in de nacht. Op die dag zullen de hemelen met gedruis voorbijgaan en de elementen zullen brandend vergaan. De tegenwoordige aarde met alles erop (inclusief de prestaties van de mens) zal 'gevonden worden' (NBG), verdwijnen of ontdekt, blootgesteld worden aan het goddelijk oordeel[89]. De tijd voor God om alles te herstellen[90] is uiteindelijk aangebroken.

16:21 En grote hagel*stenen*, *elk* ongeveer een talent*pond* zwaar, vielen uit de hemel op de mensen neer. Maar de mensen lasterden God vanwege de plaag van de hagel, want de plaag van de *hagel* was zeer groot.[91]

Een hagelstorm is een ander beeld van de verschrikkelijke oordeelsdag (8:7; 11:19)[92]. Hagelstenen van ongeveer 50 kilogram zullen alles verpletteren. Dat is wat God wil: dat niets van deze goddeloze en onrechtvaardige wereld zal blijven bestaan (21:27)[93]. Dat ze uit de hemel vallen toont aan dat dit van God afkomstig is. Het is niet zomaar een natuurramp; het is niets minder dan de laatste oordeelsdag van God over mensen die weigeren zich te bekeren.

Zelfs in deze laatste fase van deze huidige aarde zullen mensen weigeren zich te bekeren. In plaats daarvan zullen zij God vervloeken (zie 16:9,11). 'God vervloeken' betekent Hem woedend de schuld in de schoenen schuiven. Let op wat Christus zegt over godslastering. "Wie gelasterd zal hebben tegen de Heilige Geest, die heeft *geen vergeving in eeuwigheid*, maar is schuldig en verdient het eeuwig oordeel (de hel)[94].

Zij zullen de heerlijkheid van Christus bij zijn wederkomst zien (1:7). Zij zullen de opstanding uit de doden meemaken[95] en zij zullen getuigen zijn van de wonderbaarlijke

---

[85] και πασα νησος (η νησος)(eiland) εφυγεν (aoristus actief), και ορη ουχ ευρεθησαν (>ευρισκω)(aoristus passief).

[86] Jesaja 40:3-5

[87] zie Zacharia 14:1-5

[88] Romeinen 8:21

[89] 2 Petrus 3:10,12. Grieks: ευρεθησεται

[90] Handelingen 3:21. Grieks: αποκαταστασις

[91] και χαλαζα (η χαλαζα)(hagel) μεγαλη ως ταλανταια καταβαινει εκ του ουρανου επι τους ανθρωπους. κ αι εβλασφημησαν οι ανθρωποι τον θεον εκ της πληγης της χαλαζη, οτι μεγαλη εστιν η πληγη αυτης σφοδρα (heel, extreem).

[92] Exodus 9:22-26; Jozua 10:11; Jesaja 28:17; 32:19; Ezechiël 13:11,13

[93] Mattheüs 13:41-42

[94] Mattheüs 12:24,32; Markus 3:29

[95] Johannes 5:28-29; Handelingen 24:15; 1 Korinthe 15:22-24

transformatie van de nog levende christenen[96]. Zij zullen zien hoe de christenen in de lucht opgenomen worden om Christus te verwelkomen[97]. En later zullen zij meemaken dat de engelen ook hen voor de oordeelstroon van Christus in de lucht zullen brengen (20:11-15). En zij zullen hun veroordeling op de laatste oordeelsdag moeten aanhoren[98]. Zij zullen hun haat tegen God niet voor liefde verwisselen[99].

Wat gebeurt er met christenen en niet-christenen bij de wederkomst van Christus.

Het onderricht hierover in het evangelie van Matteüs:

- De christenen en de niet-christenen zullen samen tot de oogsttijd blijven bestaan (14:15)[100]. De wederkomst van Christus zal door ieder mens gezien en gehoord worden. Bij de wederkomst zal Christus aan de maaiers (de engelen) opdracht geven om eerst het onkruid bijeen te verzamelen en in bossen te binden om verbrand te worden en daarna het graan in de graanschuur bijeen te brengen[101]. De engelen zullen alle struikelblokken[102] en hen die de wetteloosheid doen verzamelen en in de vurige oven werpen, terwijl de rechtvaardigen als de zon in het koninkrijk van God zullen stralen[103].
- De uitverkorenen zullen uit de vier windstreken bijeengebracht worden en met de engelen in de lucht meegenomen (HSV: aangenomen) worden de Heere tegemoet. Maar de niet-christenen zullen eventjes, op deze laatste dag op aarde, achtergelaten worden[104].
- De christenen worden bijeengebracht in de graanschuur, een symbool voor het Koninkrijk van God, terwijl de niet-christenen in het onuitblusbare vuur, een symbool voor de hel, verbrand worden[105].

Matteüs toont aan dat deze gebeurtenissen beiden op de laatste oordeelsdag zullen plaatsvinden.

Het onderricht in andere Bijbelboeken.

- Bij het blazen van de laatste bazuin[106] zullen de doden als onvergankelijke mensen opstaan en de nog levende christenen zullen in een oogwenk in de gelijkenis van

[96] 1 Korinthe 15:53
[97] 1 Thessalonicenzen 4:14-18; Mattheüs 24:40-41
[98] Mattheüs 25:31-46
[99] 2 Timotheüs 3:1-5
[100] Mattheüs 13:30,41-43
[101] Mattheüs 13:30
[102] Struikelblokken: denk aan casino's, coffeeshops, seksshops, nachtclubs, pornografie, antichristelijke religieuze organisaties, terroristische organisaties, maffiaorganisaties, organisaties die zich richten om leugens en twijfel te verspreiden teneinde economisch of politiek voordeel te behalen, bijvoorbeeld door de sigarettenproducenten m.b.t. roken, en door de petrochemische maatschappijen m.b.t. CO_2-uitstoot en de klimaatsverandering, enz.
[103] Mattheüs 13:41-43
[104] Mattheüs 24:31,39-41; zie Lukas 17:30-35
[105] Mattheüs 3:12
[106] 1 Korinthe 15:52; zie Mattheüs 24:31

Christus veranderd worden. Dan is de dood door het leven verslonden (zie 20:12-14)[107].

- Bij zijn wederkomst zal de Heere Jezus Christus zelf uit de hemel neerdalen samen met de geesten van gestorven gelovigen uit de oudtestamentische en nieuwtestamentische perioden. Hij zal heel hoorbaar en heel zichtbaar neerdalen! Een aartsengel zal het aankondigen en een bazuin zal klinken.
- De lichamen van alle doden zullen tegelijk uit de dood opstaan[108]. Daarna zullen de lichamen en geesten van de nog levende christenen in een oogwenk veranderd worden[109]. Zij zullen samen met de opgestane (verrezen) gelovigen opgenomen worden in de wolken naar een ontmoeting met de Heere[110] om Hem te verwelkomen en Hem te bewonderen[111].

  Het woord 'opnemen' betekent: met onweerstaanbare kracht omhoog gegrepen worden (zie 12:5). En het woord 'ontmoeting' in de Hellenistische wereld betekent: een delegatie gaat uit de stad om een hooggeplaatst persoon buiten de stad te ontmoeten en te verwelkomen, en dan onder begeleiding naar de stad te brengen[112].

  Na de wederkomst van Christus, de laatste oordeelsdag in de lucht en de vernieuwing van de hemel en aarde[113], keert Jezus Christus met al zijn volgelingen naar de nieuwe aarde terug. Alle gelovigen maken het nieuwe Jeruzalem uit (21:1-2,9-10).

In 1 Korintiërs 15 en in 1 Tessalonicenzen 4:17 wordt alleen gesproken over wat er met de christenen gebeurt bij de wederkomst. En in Openbaring 16:17-21 wordt er alleen gesproken over wat er met de niet-christenen gebeurt.

[107] 1 Korinthe 15:50-54
[108] Johannes 5:28-29; Handelingen 24:15
[109] 1 Korinthe 15:50-54; 1 Johannes 3:1-3
[110] 1 Thessalonicenzen 4:14-17; Mattheüs 24:40a,41a.
[111] 2 Thessalonicenzen 1:10
[112] Handelingen 28:15
[113] Romeinen 8:19-22; Handelingen 3:21; 2 Petrus 3:10-13